

KAIP PADĖTI MOKYTIS VAIKUI SU PROTINE NEGALIA?

Darbas su mokiniais, turinčiais protinę negalią, glumina ne vieną pedagogą. Dėl visuomenėje vyraujančios stigmos apie negalią vis dar trūksta žinių šia tema, sunkėja ugdymo procesas. Toliau pateikiame informaciją apie protinę negalią ir žmonių su negalia socialinę įtrauktį.

Protinė negalia (intelektu sutrikimas) – tai žymus protinių sugebėjimų nukrypimas nuo normos, kuriam būdingi elgesio, emocijų ir socialinio prisitaikymo sutrikimai. Protinė negalia skiriasi nuo psichinės negalios tuo, kad protinė negalia paprastai būna įgimta, atsiradusi dėl smegenų traumos, stabdančios proto brandą.

Rekomendacijos:

1. Aptarkite individualius vaiko poreikius su vaiku ir jo tėvais.

Kiekvienas vaikas su negalia yra skirtingas, todėl svarbu iš anksto aptarti vaiko poreikius mokymosi procese. Jei yra galimybė, svarbu paklausti vaiko jo norų, atsižvelgti į pageidavimus. Stenkitės priimti unikalų mokinių elgesį, jei jis nekenkia klasės draugams. Nesistenkite atimti vaikams svarbių daiktų ar susikaupti padedančių žaislų (angl. *fidgets*).

2. Sukurkite tinkamą aplinką.

Pasirūpinkite, jog klasė būtų tvarkinga, daiktai būtų savo vietose. Venkite ryškių šviesų, kvapų, intensyvių garsų, prisilietimų, pokyčių aplinkoje. Atkreipkite dėmesį, kad klasėje nebūtų daiktų, su kuriais vaikai galėtų susižeisti.

3. Pokalbio metu skatinkite vaiką atidžiai klausytis to, kas sakoma.

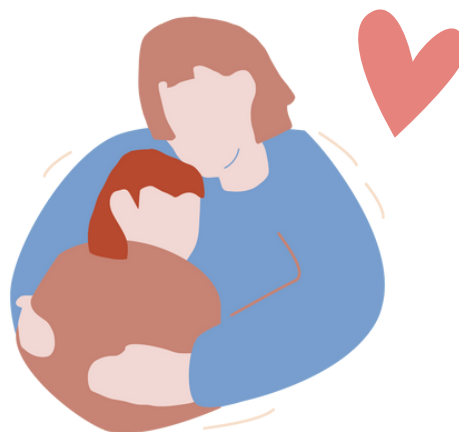
Gali padėti akių kontakto palaikymas, jei mokiniui tai nekelia diskomforto.

4. Bendraukite atitinkamai pagal mokinio amžių.

Dažnai daroma klaida – su vyresniu žmogumi, turinčiu protinę negalią, kalbama kaip su mažu vaiku ar kūdikiu. Tai gali pažeminti vaiką, sukelti jam gėdos jausmą.

5. Kalbėkite aiškiai.

Mintis reikškite trumpais sakiniais, paprastais žodžiais. Išlaikykite ramų balso toną, kalbėkite neskubėdami. Venkite perkeltinių prasmų, ironijos savo kalboje. Naują informaciją pateikite po truputį.



6. Įsitikinkite, kad gerai vienas kitą suprantate.

Paprašykite vaiko savais žodžiais pakartoti arba paklauskite klausimo apie tai, ką ką tik sakėte. Kartais vaikai su protine negalia gali sutikti su jumis, nors iš tikrųjų informacija jiems dar neaiški, todėl svarbu, jog klausimai būtų atviri. Stenkitės suprasti vaiką, net jei jam sunkiai sekasi reikšti mintis. Klauskite klausimų, neapsimeskite, jog supratote, jei kas nors liko neaišku.

7. Atsižvelkite į neverbalikos svarbą.

Stebėkite vaiko kūno kalbą, naudokitės bendravimo priemonėmis (rašteliais, sutartiniais ženklais ir t. t.), jei vaikas tokių turi. Pateikite mokomąją informaciją ne vien kalba, tačiau ir vaizdais, interaktyviomis užduotimis. Vaikams su protine negalia gali būti lengviau suprasti informaciją, pateiktą keliais skirtingais būdais.

8. Stenkitės neišskirti vaiko iš kitų.

Domėkitės vaiko gyvenimu, pakalbinkite jį apie tai, kas jam įdomu. Kalbėkite su pačiu vaiku, o ne jo padėjėju. Brėžkite ribas kaip ir kitiems vaikams: atkreipkite vaiko dėmesį, kai jis elgiasi netinkamai – vaikams su protine negalia gali kilti neaiškumų ir socialinėse situacijose. Neidealizuokite vaiko su negalia. Dažnai žmonės su negalia vaizduojami kaip superherojai, teigiama, kad nors tam tikrose srityse jiems nesiseka, kitose sekasi ypač gerai. Taip būna tikrai ne visada. Vaikai su negalia yra tokie patys kaip ir vaikai be negalios.

9. Stiprinkite bendruomeniškumą klasėje per bendras neakademinės veiklas.

Muzikos, šokių, vaidybos, dailės užsiėmimai, šventės gali būti puiki proga vaikui su protine negalia užmegzti ryšius su klasės draugais.

10. Ugdykite vaiko savarankiškumą.

Kartais pamatę žmogų su negalia iš karto darome prielaidą, jog jam pačiam nepavyks įveikti kilusių iššūkių. Tai gali būti netiesa, prieš padėdami vaikui paklauskite, ar reikia pagalbos. Taip pat mokymosi procese akcentuokite gyvenimiškus įgūdžius – higienos, namų ruošos, savirūpos, bendravimo, pinigų valdymo gebėjimus.

11. Būkite kantrūs.

Dažnai vaikams su protine negalia gali prireikti daugiau laiko įvykdyti užduotis, kartoti informaciją kelis kartus. Gali pasitaikyti, jog bendraujant su vaiku, turinčiu protinę negalią, kyla pyktis. Tokiu atveju atsitraukite nuo situacijos, pasirūpinkite savo poreikiais ir tik tada spręskite kilusį sunkumą. Pabrėžkite sau, kad vaiko progresas vieną dieną gali būti didesnis, o kitą – mažesnis. Jei vaikas nenori, nedarykite spaudimo kalbėti, jei vaikas pyksta, nepriimkite jo pykčio asmeniškai.

12. Kreipkitės pagalbos į kitus asmenis.

Bendradarbiaukite su vaiko tėvais, psichologais, gydytojais. Ieškokite informacijos apie vaiko patiriamus sunkumus, dalykitės patirtimi su kitais pedagogais. Tokiu būdu bus galima efektyviai užtikrinti vaiko gerovę.